

ปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ชุดาภา ผิวเผือก*
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดารณี เอื้อชนะจิตต์**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็น การศึกษาองค์ประกอบของการวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยหรือองค์ประกอบของการวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย และเพื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัย หรือองค์ประกอบของการวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การสกัดปัจจัย (Factor Analysis) สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) และวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์พบว่า จากปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อเมื่อผ่านการวิเคราะห์จาก 30 องค์ประกอบ ผ่านสกัดองค์ประกอบแล้วเหลือเพียง 10 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ ด้านความสามารถในการชำระหนี้ ประกอบด้วย สัดส่วนการขายลูกค้ายรายใหญ่ สัดส่วนการซื้อกับผู้ขายรายใหญ่ สถานประกอบการ (ดูกรรมสิทธิ์) ยอดขายของกิจการ ต้นทุนขาย/ ยอดขาย ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ยอดหนี้รวมของกิจการ และทรัพย์สินรวมของกิจการ ด้านหลักประกัน ประกอบด้วย ประเภทของหลักประกัน กรรมสิทธิ์ในหลักประกัน และมูลค่าหลักประกัน ด้านสถานะเศรษฐกิจ ประกอบด้วย พื้นที่ประกอบการที่มีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติหรือไม่ เงื่อนไขหรือข้อจำกัดทางกฎหมายที่ต้องมีการอนุญาตหรือการควบคุม และใบอนุญาตในการประกอบกิจการ ด้านเงินทุน ประกอบด้วย แหล่งที่มาของเงินทุน สัดส่วนหนี้สินต่อทุน และความสามารถในการวางแผนจัดสรรเงินทุน ด้านคุณสมบัติของผู้กู้ ประกอบด้วย ความเป็นมาของกิจการ อายุของผู้บริหาร ประสบการณ์จากธุรกิจอื่น วงเงินสินเชื่อที่มีในปัจจุบัน และจากการศึกษาในเรื่องระดับความสำคัญขององค์ประกอบ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับ

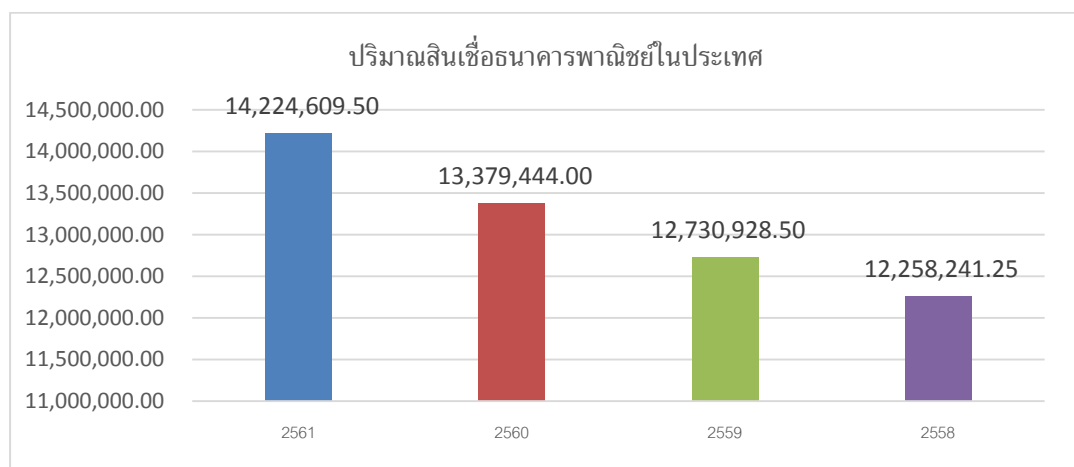
*นักศึกษาลัทธิสุทธธรรมศึกษาบัณฑิต สาขาการบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

**ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ความสำคัญของปัจจัย หรือองค์ประกอบของการวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ในประเทศไทย ที่มากที่สุดคือด้านหลักประกัน รองลงมาคือด้านความสามารถในการชำระหนี้ และด้านสถานะเศรษฐกิจ ตามลำดับ

1. บทนำ

การขยายตัวของระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันเป็นผลทำให้การลงทุนในด้านต่าง ๆ มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นจากในอดีตอย่างเห็นได้ชัดเจน ทั้งนี้ก็เพื่อรองรับต่อความต้องการของตลาดในปัจจุบัน รวมถึงการขยายตัวของการบริโภคที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นภาคธุรกิจจึงมีความต้องการเงินทุนเพื่อนำไปใช้ในการขยายการดำเนินงานของกิจการและโดยทั่วไปแล้วแหล่งในการระดมเงินทุนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศก็ คือ สถาบันการเงินซึ่งมีหน้าที่หลักในการรวบรวมเงินออมจากผู้ที่มีเงินเหลือใช้ แล้วนำไปหา ผลประโยชน์โดยการปล่อยกู้ให้กับผู้ที่ต้องการเงินทุนซึ่งการทำธุรกรรมทางการเงินดังกล่าวสถาบันการเงินจะได้รับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยรับและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกรรม นอกจากนี้การดำเนินธุรกรรมของสถาบันการเงินยังมีผลทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศเกิดความคล่องตัวเกิดการลงทุนการจ้างงานในภาคการผลิตมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ภาคประชาชนของประเทศก็มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น³

ภาพที่ 1.1 ปริมาณสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย พ.ศ. 2558-2561

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (2561)

จากภาพแสดงให้เห็นข้อมูลที่มีแนวโน้มการเติบโตถึงการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินไปสู่ภาคเอกชนที่มากขึ้น ในลักษณะของการก่อหนี้ผ่านทางสถาบันการเงิน ซึ่งลักษณะการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ สินเชื่อธุรกิจขนาดใหญ่ (Corporate Loan) สินเชื่อ

³ (กานต์พิชชา กองคนขวา, 2561).

ธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs Loan) และสินเชื่อรายย่อย (Retail Loan) ซึ่งมีทั้งสินเชื่อรายย่อย ที่มีหลักประกัน และที่ไม่มีหลักประกัน ซึ่งสินเชื่อแต่ละประเภทจะมีวัตถุประสงค์ในการใช้สินเชื่อและความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ในการบริหารจัดการความเสี่ยงก็จะแตกต่างกันบ้างขึ้นอยู่กับความเสี่ยงของสินเชื่อแต่ละประเภท ในการให้สินเชื่อธนาคารจะมีความเสี่ยงที่เกิดจากการที่ลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาในการชำระหนี้ ซึ่งสาเหตุเกิดได้จากปัจจัยความเสี่ยงจากภายนอกซึ่งธนาคารไม่สามารถควบคุมได้ และปัจจัยความเสี่ยง จากภายในของธนาคารเอง ดังนั้น ต้องมีการบริหารจัดการที่ดีเพื่อควบคุม ป้องกัน รวมทั้งหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม มีกลไกการถ่วงดุล และดูแลให้มีการควบคุม กำกับ และตรวจสอบ (Three Lines of Defense) ที่มีประสิทธิภาพ ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561) ซึ่งจากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบ หรือปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

สินเชื่อ หมายถึง การกู้ยืมเงินจากธนาคารซึ่งอาจมีสินทรัพย์ค้ำประกันหรือไม่ก็ได้ เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ธนาคารจะดำเนินการโอนเงินจำนวนที่ได้รับอนุมัติเข้าสู่บัญชีธนาคารตามที่ระบุไว้ในใบสมัคร โดยวงเงินที่จะอนุมัตินั้นจะขึ้นอยู่กับข้อตกลงที่ได้ทำกับธนาคาร ซึ่งเมื่อนำเงินสดออกมาใช้ก็สามารถทยอยผ่อนชำระในแต่ละครั้งเป็นจำนวนเงินที่เท่ากันหรือชำระเงินเต็มจำนวนก็จะปราศจากดอกเบี้ย แล้วแต่เงื่อนไขของแต่ละธนาคาร

ธนาคารพาณิชย์แห่งประเทศไทย หมายถึง ธนาคารพาณิชย์เอกชน และธนาคารพาณิชย์ของรัฐ ที่จดทะเบียนในประเทศไทย และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยไม่รวม ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่เปิดสาขาให้บริการในประเทศไทย

เจ้าหน้าที่สินเชื่อ หมายถึง พนักงานของธนาคารพาณิชย์ที่ทำหน้าที่ วิเคราะห์ลูกค้ำในการจัดประเภทรายได้แล้วยื่นต่อธนาคารให้คำปรึกษาลูกค้ำในการพิจารณาสินเชื่อ ตรวจสอบเอกสารลูกค้ำ ติดตามผลพิจารณาอนุมัติสินเชื่อกับธนาคารและติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ธนาคารและลูกค้ำ

สถาบันการเงินใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์สินเชื่อ เพื่อประเมินคุณภาพของผู้ขอกู้ ก่อนจะอนุมัติสินเชื่อ คงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะกล่าวถึง หลักนโยบาย 5Cs ที่มักจะถูกใช้เป็นหลักในการประเมินเครดิตของผู้ขอสินเชื่อ ดังนี้

คุณสมบัติของผู้กู้ (Character) หมายถึง การพิจารณาคุณลักษณะของผู้ที่มาขอสินเชื่อว่ามีพฤติกรรมและลักษณะนิสัยเช่นไร พิจารณาวัดความตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบคอบหรือไม่ เป็นต้น รวมไปถึงพิจารณาถึงอาชีพว่ามีความน่าเชื่อถือ

ความสามารถในการชำระหนี้ (Capacity) หมายถึง การพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ โดยจะพิจารณาถึงประกอบการรายได้ สินทรัพย์หมุนเวียนที่มี สภาพคล่องของธุรกิจ ซึ่งมักจะเป็นการพิจารณาจากข้อมูลงบการเงิน หรืออาจนำอัตราส่วนการวัดสภาพคล่องทางการเงินมาใช้ในการพิจารณาร่วมด้วย

เงินทุน (Capital) หมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับเงินทุนของธุรกิจว่ามีเงินทุนมากน้อยเพียงใด และโครงสร้างของเงินทุนของธุรกิจว่ามีแหล่งเงินทุนมาจากที่ใด เป็นหนี้สินหรือเป็นส่วนของผู้ถือหุ้นมากน้อยเพียงใด รวมไปถึงสินทรัพย์ที่มีในธุรกิจ โดยมักจะมีการเปรียบเทียบหาอัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นหรือต่อสินทรัพย์ทั้งหมดของธุรกิจ

หลักประกัน (Collateral) หมายถึง การพิจารณาคุณสมบัติของหลักทรัพย์ค้ำประกันว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่มีมูลค่ามากเพียงพอที่จะชดเชยกับจำนวนสินเชื่อที่ผู้กู้ขอหรือไม่ ซึ่งหลักทรัพย์ค้ำประกันมีหลายประเภท เช่น รถ เรือ เครื่องจักร และอสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ เป็นต้น และแต่ละประเภทนั้นจะมีมูลค่า ความเสี่ยง และความคงทนที่แตกต่างกันโดยส่วนใหญ่ผู้ให้สินเชื่อมักจะต้องการหลักทรัพย์ค้ำประกันที่เป็นอสังหาริมทรัพย์โดยเฉพาะที่ดิน เนื่องจากมักจะมีมูลค่าที่สูงขึ้น

สถานะเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ (Condition) หมายถึง การพิจารณาถึงภาวะแวดล้อมธุรกิจปัจจัยที่จะมากระทบกับผู้ขอสินเชื่อทั้งในแง่บวกและแง่ลบ เช่น ภาวะเศรษฐกิจ การเมือง รัฐบาล นโยบายของรัฐ กฎหมาย อัตราภาษี อัตราดอกเบี้ย ต้นทุนทางธุรกิจ และอื่นอีกมากมาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยหลักของการวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ประกอบด้วย

ปัจจัยในการวิเคราะห์สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

1. ด้านคุณสมบัติผู้กู้
2. ด้านความสามารถในการชำระหนี้
3. ด้านเงินทุน
4. ด้านหลักประกัน
5. ด้านสถานะเศรษฐกิจ

2.แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดและทฤษฎีการวิเคราะห์สินเชื่อ

สินเชื่อ (Credit) ถูกนำมาเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนเงินตรา (Money) แม้ว่าสินเชื่อจะไม่ใช้เงินตรา (No money) แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่า สินเชื่อ มีความใกล้เคียงเงินตรา (Near Money) มากที่สุด แต่การใช้สินเชื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนนั้น จะมีความแตกต่างจากการใช้เงินตราเนื่องจาก สินเชื่อมีลักษณะเป็นสัญญาผูกพัน (Promise) ที่มีผลต่อเนื่องไปสู่อนาคต ในอันที่จะต้องมีการไถ่ถอนหนี้สินโดยการชำระหนี้ตามข้อผูกพันสินเชื่อ ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการขยายตัวของของการผลิตสินค้าและบริการ ในทางสังคมสินเชื่อ ยังทำให้พฤติกรรมและคุณภาพในชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการผลิต การบริโภค และการใช้จ่ายของหน่วยงานครัวเรือน และหน่วยธุรกิจ แต่เดิมการซื้อขายแลกเปลี่ยนจะใช้สินค้าหรือสิ่งของการแลกเปลี่ยนกันต่อมาได้มีการใช้โลหะมีค่า มาเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน และมีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนมีการนำกระดาษมาเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

กระบวนการให้สินเชื่อ

จากความหมายของสินเชื่อดังกล่าว สรุปเป็นกระบวนการสินเชื่อได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเกิดรายการสินเชื่อ (Credit Transaction) เริ่มจากที่บุคคลทั้ง 2 ฝ่ายตกลงกัน ที่จะทำการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการ หรือการให้กู้ยืม โดยมีสัญญา และเงื่อนไขว่าจะชำระเงินคืนในอนาคต

2. สถานะทางสินเชื่อ (Credit Standing) เมื่อได้มีการตกลงกันที่จะให้สินเชื่อ แล้วสิ่งที่จะต้องพิจารณา และตัดสินใจ ในขั้นต่อมา คือสถานะทางสินเชื่อ ของผู้ขอกู้ หรือขอใช้บริการสินเชื่อ ว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดทั้งในด้านลักษณะส่วนตัว ผลประกอบการชื่อเสียงของการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนความสามารถที่จะชำระหนี้สถานะทางสินเชื่อ จะเป็นตัวบ่งชี้ของการยอมรับของการกำหนด วงเงินสินเชื่อ เงื่อนไขเวลาของการให้สินเชื่อว่ามีมากน้อยเพียงใด และอย่างไรซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะมีความแตกต่างกันในผู้ขอสินเชื่อแต่ละราย

3. การใช้เครื่องมือประกอบด้านสินเชื่อหรือตราสารสินเชื่อ (Credit Instrument) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการสินเชื่อ ที่จะต้องมีการทำหลักฐานเพื่อแสดงการตกลงเกี่ยวกับวงเงินสินเชื่อ เงื่อนไข และเงื่อนไขเวลาที่ทั้ง 2 ฝ่ายยอมรับ ได้แก่ ตราสาร หรือสัญญาที่เป็นหลักประกันการชำระหนี้ในอนาคต เช่น หนังสือสัญญาเงินกู้ ตั๋วสัญญาใช้เงิน ตั๋วแลกเงิน หรือเช็ค เป็นต้น ดังนั้น เครื่องมือประกอบด้านสินเชื่อ จึงหมายถึง หลักฐานแสดงถึงสภาพหนี้

หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการพิจารณาสินเชื่อ

หลักการสำคัญของการพิจารณาสินเชื่อก็คือต้องการให้ลูกค้าผู้กู้นำสินเชื่อไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถส่งชำระคืนต้นเงิน และดอกเบี้ยให้ครบถ้วนตามกำหนดเวลา ซึ่งหลักเกณฑ์เบื้องต้นในการพิจารณา ได้แก่

1. วัตถุประสงค์และนโยบายการให้สินเชื่อขององค์กร
2. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแยกหมวดหมู่ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

2.1 กฎหมายหลักที่ควบคุมการประกอบการ ได้แก่ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน เช่น พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 พระราชบัญญัติการห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 พระราชบัญญัติดอกเบี้ยการกู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 รวมทั้งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจการเงิน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 หรือพระราชบัญญัติสถาบันการเงินเฉพาะกิจ เช่น พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน และพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

2.2 บทบัญญัติในการประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งความรู้พื้นฐานในการประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้จัดเป็นหลักทั่วไปที่ควรทราบ เช่น บทบัญญัติในเรื่องหนี้ การฝากทรัพย์ การจำนอง จำน่า หรือเอกเทศสัญญา โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับบัญชีเดินสะพัด และตัวเงิน เป็นต้น

2.3 ระเบียบคำสั่งกระทรวงการคลังหรือของธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นองค์ที่ควบคุมการบริหารของสถาบันการเงิน และมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการปฏิบัติงานของสถาบันการเงิน

2.4 กิจการหรือนิติกรรมที่อยู่นอกขอบเขตของกฎหมายหลักซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น หลักปฏิบัติในด้านการค้าและการเงินระหว่างประเทศ การดำเนินการในเรื่องเลตเตอร์ออฟ เครดิต การให้บริการบัตรเครดิต เชื้อ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงความถูกต้องด้านกฎหมาย

3. การพิจารณาค่าขอสินเชื่อเบื้องต้น ผู้เกี่ยวข้องจะต้องพิจารณาเบื้องต้นว่าโครงการที่เสนอมานั้นมีู่ทางบรรลุผลสำเร็จหรือไม่

การวิเคราะห์สินเชื่อ

สามารถแยกออกได้เป็น 2 วิธี คือ

1) การวิเคราะห์สินเชื่อเชิงคุณภาพ โดยใช้หลักการวิเคราะห์ 5 C's Credit⁴ ดังนี้ (1) บุคลิกลักษณะ อุปนิสัย (Character) เป็นการพิจารณาลักษณะ คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ ตลอดจนความตั้งใจจริง และความน่าเชื่อถือที่จะชำระหนี้ (2) ความสามารถในการชำระหนี้ (Capacity) ความสามารถในการชำระหนี้ พิจารณาจากความสามารถในการทำกำไรหรือความ

---

⁴ (จิตาภา นิ่มน้อย, 2555)

เสี่ยงในธุรกิจดังกล่าว โดยพิจารณาถึงรายได้หรืองบการเงินและแผนการบริหารงาน รวมถึงแผนการชำระหนี้ (3) เงินทุน (Capital) คือทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ขอสินเชื่อ หรือเงินทุนของผู้กู้ ซึ่งนำมาเทียบเป็นสัดส่วนระหว่างเงินทุนของผู้กู้เองกับเงินส่วนที่ขอกู้ หรือหนี้สินต่อทุน ซึ่งเป็นการประกันความเสี่ยงในกรณีที่คุณสมบัติและความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ไม่ค่อยดีนัก (4) หลักประกัน (Collateral) คือ หลักประกัน ซึ่งเป็นการค้ำประกันเงินกู้ หากลูกหนี้ไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนได้ ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์ หรือบุคคลค้ำประกัน (5) เงื่อนไขของสินเชื่อ (Conditions) คือ เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อกิจการหรือผู้ขอสินเชื่อได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ สถานการณ์ด้านการเมือง และนโยบายของรัฐบาล เงื่อนไขในธุรกิจหรืออุตสาหกรรมนั้น ๆ เงื่อนไขเกี่ยวกับตัวผู้ขอสินเชื่อ เป็นต้น

2) การวิเคราะห์สินเชื่อเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์จากงบการเงินเป็นหลัก ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์สินเชื่อเชิงปริมาณ ดังนี้ 1) การปรับปรุงรายการโดยการลดหรือเพิ่มเติมบางรายการที่ไม่ถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมเหตุสมผลในการนำไปวิเคราะห์ 2) การจัดกลุ่มรายการให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์ 3) การปรับปรุงตัวเลขเพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์ 4) การวิเคราะห์งบการเงินประกอบด้วย (1) งบดุล เป็นรายงานที่แสดงถึงฐานะของธุรกิจ ณ ระยะเวลาใดเวลาหนึ่งว่ากิจการมีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น เป็นเท่าใด (2) งบกำไรขาดทุน เป็นการแสดงถึงผลกำไร และความสามารถในการทำกำไรในช่วงระยะเวลาหนึ่งนั้น กิจการสามารถทำกำไรเป็นอย่างไร (3) อัตราส่วนทางการเงิน (Ratio Analysis) ได้แก่ อัตราส่วนวิเคราะห์ความคล่องตัว (Liquidity Ratios) อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ (Activity Ratios) อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการก่อหนี้ (Leverage Ratios) อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios)

3.ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าหน้าที่สินเชื่อระดับปฏิบัติการของธนาคารพาณิชย์แห่งประเทศไทย จำนวน 400 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) เป็นการสุ่มเจ้าหน้าที่สินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ภายในประเทศ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม โดยใช้การคำนวณสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 และมีการทดสอบแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้พิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งและนำไปทดลอง (Tryout) เจ้าหน้าที่สินเชื่อระดับปฏิบัติการของธนาคารพาณิชย์แห่งประเทศไทย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ด้วยวิธีการของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) โดยมีเกณฑ์ตัดสินว่าถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าใกล้เคียง 1.00 ($\text{Alpha} > 0.5$) ซึ่งผลการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รวมได้เท่ากับ 0.727 ค่าความเชื่อมั่นดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์จึงถือว่าแบบสอบถามนี้สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ได้แล้วจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากที่ทดสอบความเที่ยงตรง และความสอดคล้องกันของเหตุผลที่ทดสอบแล้ว ผู้ทำการศึกษาได้ทำการออกแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการศึกษาถึงลำดับความสำคัญของแต่ละปัจจัยที่มีอิทธิพลในการวิเคราะห์สินเชื่อ โดยที่ผู้ศึกษาวิจัยทำการเก็บข้อมูล จากเจ้าหน้าที่สินเชื่อระดับปฏิบัติการของธนาคารพาณิชย์แห่งประเทศไทย จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลต่อไป โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การสกัดปัจจัย (Factor Analysis) สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) และวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis)

4. บทสรุป และข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบของการวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการสำรวจข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่สินเชื่อระดับปฏิบัติการของธนาคารพาณิชย์แห่งประเทศไทย จำนวน 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็น เพศชาย จำนวน 171 คน มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอายุงาน 4–6 ปี ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเจ้าหน้าที่ สังกัดธนาคารกสิกรไทย และเจ้าหน้าที่ทั้งหมดเคยจัดทำรายงานขออนุมัติสินเชื่อเบื้องต้น (Pre-Screening) หรือจัดทำรายงานการอนุมัติสินเชื่อ (Credit Approve) วงเงิน 50,000–20,000,000 บาท

4.1.2 ผลการการศึกษาองค์ประกอบของการวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์แห่งประเทศไทย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ปัจจัยในการวิเคราะห์สินเชื่อ ประกอบด้วย ด้านคุณสมบัติผู้กู้ ด้านความสามารถในการชำระหนี้ ด้านเงินทุน ด้านหลักประกัน และด้านสถานะเศรษฐกิจ สรุปได้ดังนี้

4.1.2.1 ระดับความสำคัญของปัจจัย หรือองค์ประกอบของการวิเคราะห์สินเชื่อ
ของธนาคารพาณิชย์แห่งประเทศไทย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักประกัน ($\bar{X} = 5.00$) อยู่ในระดับมาก
ที่สุด รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการชำระหนี้ ($\bar{X} = 4.84$) อยู่ในระดับมากที่สุด และ
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านด้านสถานะเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.48$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ซึ่ง
ผลการวิจัยในแต่ละประเด็น สรุปได้ดังนี้

1) ด้านคุณสมบัติผู้กู้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ อายุของผู้บริหาร และประวัติการกู้เงินส่วน
บุคคลของผู้กู้ผู้บริหารกิจการ และประวัติการชำระหนี้ ($\bar{X} = 5.00$) อยู่ในระดับมากที่สุด
รองลงมาคือ ระยะเวลาที่เปิดกิจการ ($\bar{X} = 4.88$) อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ
ที่สุดคือ ประสบการณ์จากธุรกิจอื่นๆ ($\bar{X} = 3.00$) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2) ด้านความสามารถในการชำระหนี้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =$
3.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ยอดหนี้รวมของกิจการ ($\bar{X} =$
4.60) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ต้นทุนขาย ($\bar{X} = 4.53$) อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่
มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ระยะเวลาที่ติดต่อดำขายกับลูกค้ารายใหญ่ ($\bar{X} = 2.93$) อยู่ในระดับปาน
กลาง ตามลำดับ

3) ด้านเงินทุน พบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สัดส่วนหนี้สิน ($\bar{X} =$
4.77) รองลงมาคือ แหล่งที่มาเงินทุน ($\bar{X} = 4.44$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ความสามารถ
ในการวางแผนจัดสรรเงินทุน ($\bar{X} = 4.33$) ตามลำดับ

4) ด้านหลักประกัน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มูลค่าหลักประกัน ($\bar{X}$
= 4.79) รองลงมาคือ กรรมสิทธิ์ในหลักประกัน ($\bar{X} = 4.73$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การ
ใช้ประโยชน์ของหลักประกันของกิจการ ($\bar{X} = 4.65$) ตามลำดับ และ

5) ด้านสถานะเศรษฐกิจ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ใบอนุญาตในการประกอบกิจการ ($\bar{X} =$
4.84) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ เงื่อนไข ข้อจำกัดทางกฎหมายที่ต้องมีการอนุญาต หรือ

การควบคุม ($\bar{X} = 4.23$) อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ พื้นที่ประกอบการที่มีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.00$) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

4.1.3 สรุปผลการศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัย Factor Analysis

ค่าความเหมาะสมของข้อมูลในการวิเคราะห์องค์ประกอบมีค่าเท่ากับ .674 โดยค่าสถิติ Chi-Square 4917.725 และค่า sig เท่ากับ 0.000 แสดงว่าตัวแปร 30 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กัน โดยเรียงค่า Factor Loading สูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 อธิบายความผันแปรทั้งหมดได้ 14.579% ประกอบด้วย 6 ตัวแปร ได้แก่ ยอดหนี้รวมของกิจการ ยอดขายของกิจการ ต้นทุนขาย/ยอดขาย สถานประกอบการ (ดูกรรมสิทธิ์) ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร และทรัพย์สินรวมของกิจการ

องค์ประกอบที่ 2 อธิบายความผันแปรทั้งหมดได้ 10.86% ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ กรรมสิทธิ์ในหลักประกัน มูลค่าหลักประกัน ใบอนุญาตในการประกอบกิจการ พื้นที่ประกอบการที่มีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติหรือไม่ และเงื่อนไขหรือข้อจำกัดทางกฎหมายที่ต้องมีการอนุญาตหรือการควบคุม

องค์ประกอบที่ 3 อธิบายความผันแปรทั้งหมดได้ 7.26% ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ แหล่งที่มาของเงินทุน ความสามารถในการวางแผนจัดสรรเงินทุน และความแปรปรวนของยอดขาย

องค์ประกอบที่ 4 อธิบายความผันแปรทั้งหมดได้ 6.33% ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ แหล่งที่มาของเงินทุน ความสามารถในการวางแผนจัดสรรเงินทุน และสัดส่วนหนี้สิน/ทุน

องค์ประกอบที่ 5 อธิบายความผันแปรทั้งหมดได้ 6.03% ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ความเป็นมาของกิจการ ประสบการณ์จากธุรกิจอื่น และอายุของผู้บริหาร

องค์ประกอบที่ 6 อธิบายความผันแปรทั้งหมดได้ 5.43% ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ สัดส่วนการขายลูกค้ารายใหญ่ และสัดส่วนการซื้อจากผู้ขายรายใหญ่

องค์ประกอบที่ 7 อธิบายความผันแปรทั้งหมดได้ 5.01% ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ เงื่อนไขหรือข้อจำกัดทางกฎหมายที่ต้องมีการอนุญาตหรือการควบคุม และพื้นที่ประกอบการที่มีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติหรือไม่

องค์ประกอบที่ 8 อธิบายความผันแปรทั้งหมดได้ 4.17% ประกอบด้วย 1 ตัวแปร ได้แก่ ความชำนาญในกิจการ/ประสบการณ์ในงาน

องค์ประกอบที่ 9 อธิบายความผันแปรทั้งหมดได้ 3.54% ประกอบด้วย 1 ตัวแปร ได้แก่ วงเงินสินเชื่อที่มีในปัจจุบัน และการใช้ประโยชน์ของหลักประกันของกิจการ

องค์ประกอบที่ 10 อธิบายความผันแปรทั้งหมดได้ 3.40% ประกอบด้วย 1 ตัวแปร ได้แก่ การใช้ประโยชน์ของหลักประกันของกิจการ

4.1.4.สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

คุณสมบัติผู้กู้ มีความสัมพันธ์กับด้านความสามารถในการชำระหนี้ และด้านเงินทุน ในทิศทางตรงกันข้าม และยังมีความสัมพันธ์กับด้านด้านหลักประกันไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ด้านเงินทุนมีความสัมพันธ์กับด้านสถานะเศรษฐกิจไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และด้านหลักประกันมีความสัมพันธ์กับด้านสถานะเศรษฐกิจไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการชำระหนี้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ขอกู้ที่ต้องการขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์แห่งประเทศไทย จะต้องมีการแสดงให้ธนาคารเห็นถึงความสามารถในการชำระหนี้ที่สามารถดูได้จาก ต้นทุนขาย/ยอดขาย ค่าใช้จ่ายและบริหารยอดขาย ยอดหนี้รวมของกิจการ เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการประกอบธุรกิจเพื่อให้เกิดดอกผล และชำระหนี้คืนให้กับธนาคารได้ ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยได้ตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงกันไว้ ทั้งนี้ จากผลการวิจัยยังพบว่า คุณสมบัติของผู้กู้ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ธนาคารให้ความสำคัญมากเช่นกัน ผู้ขอกู้จำเป็นต้องมีความชำนาญในกิจการที่ขอสินเชื่อ เนื่องจากเป็นส่วนที่แสดงให้ธนาคารเห็นว่าผู้กู้มีความสามารถในการดำเนินธุรกิจ ในการสร้างรายได้ให้เพียงพอในการชำระหนี้ นอกจากนี้ในส่วนของผู้ขอกู้ที่เคยมีประวัติเป็นหนี้ที่มีปัญหากับสถาบันการเงินอื่น จากงานวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านความสามารถในการชำระหนี้สำคัญที่สุด รองลงมาคือด้านหลักประกัน สถานะเศรษฐกิจ ด้านเงินทุน ด้านคุณสมบัติของผู้กู้ และสถานะเศรษฐกิจ ผู้ขอกู้เหล่านั้นยังมียังมีโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐได้ แต่ทั้งนี้ผู้ขอกู้จะต้องมีการดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และมีประวัติการผ่อนชำระที่เป็นปกติกับทางสถาบันการเงินเดิมก่อน ถึงจะมีสิทธิ์ได้รับการสนับสนุนจากทางธนาคาร

บรรณานุกรม

- กานต์พิชชา กองคนขวา. (2561). การศึกษาสภาพปัญหาการปล่อยสินเชื่อเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) : สถาบันการเงินในจังหวัดพะเยา. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร 38(4) สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร. คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- จิตาภา นิ่มน้อย. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาให้สินเชื่อด้านคุณสมบัติของผู้กู้ (Character) ของธนาคาร ในเขตกรุงเทพมหานคร. การศึกษาอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการตลาด, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2562 จาก <https://www.bot.or.th>.
- พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.2551. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125 ตอนที่ 27 ก, 5 กุมภาพันธ์ 2551